

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 409/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Tomášom Kozovským, Björnsonova 8, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 9 C 40/2009-279 z 30. apríla 2015, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 271/2015-350 z 29. novembra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Cdo 1/2019 z 18. septembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

3. Okresný súd napadnutým rozsudkom žalobu sťažovateľa zamietol. Vo vzťahu k žalovanému v 1. rade zamietnutie žaloby odôvodnil nedostatkom jeho pasívnej legitímácie v konaní, keďže žalovaný v 1. rade nie je hmotnoprávnym nositeľom tých povinností, plnenia ktorých sa sťažovateľ ako žalobca od neho súdnou cestou dožaduje. Žalovaný v 1. rade síce vykonáva činnosť stavebného úradu, avšak zodpovednosť za výkon štátnej správy na tomto úseku má v zmysle § 4 ods. 1 písm. d) bodu 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci žalovaný v 2. rade, ktorú mal sťažovateľ žalovať od začiatku, avšak urobil tak až podaním doručeným okresnému súdu 1. októbra 2012.

3.1 Žalobu proti žalovanému v 2. rade okresný súd zamietol z dôvodu uplatnenej námietky premlčania, pre posúdenie ktorej bol podstatný okamih, keď sa sťažovateľ o škodu dozvedel. V danom prípade musel sťažovateľ o vzniku škody vedieť najneskôr 13. marca 2009, keď Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) doručil svoju žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Odo dňa rozhodnutia ministerstva spravodlivosti o predbežnom prerokovaní nároku sťažovateľa, t. j. od 27. mája 2009, začala plynúť trojročná lehota, v rámci ktorej si sťažovateľ mohol proti žalovanému v 2. rade uplatniť svoj nárok na súde, t. j. najneskôr 27. mája 2012, čo však urobil oneskorene, až 1. októbra 2012. Pretože okresný súd vyhodnotil námietku premlčania uplatnenú v konaní žalovaným v 2. rade ako dôvodnú, nezaoberal sa v rozsudku odôvodňovaním iných dôkazov.

4. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 a 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ako vecne správny. Na zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu týkajúceho sa zamietnutia žaloby sťažovateľa proti žalovanému v 2. rade krajský súd uviedol, že objektívna premlčacia lehota je desaťročná a začína plynúť odo dňa, keď došlo k nesprávnemu úradnému postupu. Poukážuc na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 MCdo 6/2014 z 25. februára 2015 (bod 14. napadnutého rozsudku), zdôraznil, že sťažovateľ si mohol nárok na náhradu škody proti odporkyni v 2. rade uplatniť na súde v trojročnej subjektívnej premlčacej lehote, najneskôr do 27. mája 2012, pričom návrh na pripustenie vstupu odporkyne v 2. rade ako ďalšieho účastníka do konania podal na súde

prvej inštancie až 1. októbra 2012, t. j. po uplynutí uvedenej premlčacej lehoty. Bolo povinnosťou sťažovateľa ako poškodeného sledovať plynutie premlčacích lehôt tak, aby svoje právo v stanovenej lehote uplatnil žalobou proti povinnej osobe na súde.

5. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, ktoré odôvodnil tým, že rozhodnutie krajského súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci a že rozhodnutie krajského súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, resp. ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V tejto súvislosti uviedol, že okresný súd ani krajský súd sa vôbec nezaoberali tým, či námietka premlčania vznesená žalovaným v 2. rade nie je v rozpore v dobrými mravmi.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP. V rámci skúmania splnenia podmienok dovolacieho konania a predpokladov prípustnosti dovolania zistil, že sťažovateľom nastolená právna otázka, či námietka premlčania vznesená žalovaným v 2. rade nie je v rozpore v dobrými mravmi, nie je v danej veci relevantná, sťažovateľ ju v odvolacom konaní neuplatnil a rozhodnutie odvolacieho súdu od jej vyriešenia nezáviselo. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania. Vzhľadom na uvedené skutočnosti najvyšší súd dospel k záveru, že v dovolaní nie je dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP vymedzený spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP a že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné.

7. S uvedenými závermi okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu sťažovateľ nesúhlasí a uvedomujúc si, že pri označení subjektu zodpovedného za vznik škody „výrazovo“ pochybil, im v ústavnej sťažnosti vytýka, že sa meritom veci nezaoberali, ale žalobu zamietli z procesných dôvodov, konkrétne z dôvodu spočiatku nesprávneho označenia subjektu zodpovedného za škodu. Z obsahu žaloby, ale aj následných podaní a prednesov sťažovateľa je pritom zrejmé, že sa domáhal nároku na náhradu škody proti štátu v súlade a s odkazom na ustanovenia zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú

pri výkone verejnej moci. V žalobe však sťažovateľ iniciálne nesprávne označil pasívne legitimovaný subjekt, pričom tento omyl dodatočne v priebehu konania odstránil a pasívne legitimovaný subjekt označil správne. Všeobecné sudy sa v rámci rozhodovania vo veci uchýlili k prílišnému formalizmu a uvedený omyl sťažovateľa interpretovali tak, že vo vzťahu k odporcovi v 1. rade žalobu zamietli z dôvodu nedostatku pasívnej legitimácie a vo vzťahu k odporkyňi v 2. rade z dôvodu uplatnenej námietky premlčania. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta, že okresný súd, krajský súd a najvyšší súd celkom zjavne protiústavne vykladali aplikovanú právnu normu (Civilný sporový poriadok) a svojím striktné a prísne formalistickým prístupom nezákonne sťažovateľovi obmedzili možnosť uplatňovať svoje právo na náhradu škody spôsobenej štátom, čím sa v konečnom dôsledku dopustili porušenia zásady zákazu *denagatio iustitiae*.

7.1 Na podporu svojich argumentov sťažovateľ poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 675/2016 z 12. januára 2017 s tým, že išlo významovo o takmer identickú vec.

7.2 Vzhľadom na uvedené sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu, napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, aby napadnutý rozsudok okresného súdu, napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

11. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších

nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C 40/2009-279 z 30. apríla 2015 (body 3 a 3.1), rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 271/2015-350 z 29. novembra 2017 (bod 4) a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 1/2019 z 18. septembra 2019 (bod 6) spočívajúca v tom, že všeobecné súdy v konaní o náhradu škody rozhodli príliš formalisticky, pretože od počiatku konania bolo zrejmé, že sťažovateľ si uplatňoval nárok v súlade so zákonom o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

III.1 K námietke porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

19. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

20. Podľa § 201 ods. 1 a § 204 Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016) účastník mohol napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevylučoval v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na súde, proti rozhodnutiu ktorého smerovalo.

21. Sťažovateľ toto svoje právo aj využil.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že na preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu bol príslušný krajský súd, ktorého právomoc

predchádzala právomoci ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K námietke porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

23. Ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu vyplývajúca z § 124 zákona o ústavnom súde vzhľadom na dátum doručenia písomného vyhotovenia uznesenia najvyššieho súdu právnomu zástupcovi sťažovateľa (6. novembra 2019) zachovaná.

24. Pri preskúvaní napadnutého rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové konanie a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

25. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu správnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

26. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

27. Nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhoví, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú, za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (II. ÚS 78/05). Do obsahu základného práva na súdnu ochranu však nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), ani domáhať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Právo na súdnu ochranu nemôže byť porušené tým, že všeobecný súd vysloví svoj právny názor, rozhodne na jeho základe a svoje rozhodnutie náležite odôvodní (II. ÚS 77/06).

28. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru uvádza, že otázku, či súd splnil svoju povinnosť odôvodniť rozhodnutie, možno posúdiť len so zreteľom na okolnosti daného prípadu. Rozsah, na ktorý sa povinnosť súdov odôvodniť svoje rozhodnutia vzťahuje, môže byť podľa povahy rozhodnutia rôzny. Medzi iným, je potrebné zohľadniť aj rôznorodosť návrhov, ktoré strana konania môže podať na súdy, ako aj rozdiely existujúce v zmluvných štátoch v súvislosti s právnou úpravou, zvyklosťami, právnymi názormi a vynášaním a vyhotovovaním rozhodnutí (rozsudok ESLP vo veci Ruiz Torija a Hiro Balani v. Španielsko z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91). Skutočnosť, že súd neprejedná každú podrobnosť tvrdenú stranou konania, nie je sama osebe v rozpore s požiadavkou spravodlivého prejednávania veci. Podstatné však je, aby sa neprehliadlo právo strany konania byť vypočutou a aby súd posúdil tvrdenia strany konania, hoci sa to explicitne neodrazí v konečnom rozhodnutí (rozhodnutie č. 10153/82 z 13. 10. 1986, D. R. 49, str. 67, 74). Odvolací súd sa tiež v zásade

môže obmedziť na prevzatie odôvodnenia nižšieho súdu (rozsudok ESLP vo veci Helle v. Fínsko z 19. 12. 1997, č. 20772/92).

29. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vzniesol námietky proti tej časti rozsudku krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa proti žalovanému v 2. rade, pričom rozhodnou bola skutočnosť, že žalovaný v 2. rade v rámci procesnej obrany uplatnil námietku premlčania. V tejto súvislosti sťažovateľ všeobecným súdom vytýka, že v konaní o náhradu škody rozhodli príliš formalisticky, pretože od počiatku konania bolo zrejmé, že sťažovateľ si uplatňoval nárok v súlade so zákonom o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

30. Preskúmaním napadnutého rozsudku okresného súdu ústavný súd zistil, že uvedené tvrdenie sťažovateľa sa nezakladá na pravde, pretože svoj nárok pôvodne odôvodňoval porušením právnej povinnosti stavebného úradu v zmysle § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Až v záverečnom zhrnutí žalobných návrhov doručenom okresnému súdu 28. apríla 2015 zmenil právnu kvalifikáciu nároku proti žalovanému v 1. rade a žalovanému v 2. rade v zmysle zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

31. Podľa názoru ústavného súdu argumenty sťažovateľa od začatia konania o náhradu škody neboli konzistentné.

32. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti na podporu svojich argumentov poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 675/2016 z 12. januára 2017, v ktorom ústavný súd konštatoval, že „Nedostatok pasívnej legitímácie znamená, že niekto, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, nositeľom hmotnoprávnej povinnosti nie je. Určenie právneho subjektu, ktorý je v danom prípade nositeľom hmotnoprávnej povinnosti, má zásadný význam z hľadiska určenia vecnej pasívnej legitímácie na strane žalovaného.“. Skutkové a právne okolnosti daného prípadu, ktorého podstata spočívala v tom, že súd prvej inštancie zamietol žalobu (iného) žalobcu s odôvodnením, že „*sa náhrady domáhal voči Ministerstvu spravodlivosti SR a nie Slovenskej republike, v zastúpení Ministerstva spravodlivosti SR*“, však nie sú identické s prerokúvaným prípadom sťažovateľa. Okresný

súd totiž uznesením č. k. 9 C 40/2009-220 z 8. októbra 2012 v spojení s uznesením č. k. 9 C 40/2009-248 z 26. marca 2013 pripustil, aby do konania na strane žalovaného vstúpil žalovaný v 2. rade.

33. Ak sťažovateľ ako iniciátor sporu vedel, resp. uplatnil proti žalovanému v 2. rade premlčaný nárok, mal počítat' i s možnou procesnou obranou v podobe vznesenia námietky premlčania zo strany žalovaného v 2. rade, a teda aj s prípadným neúspechom v tejto časti svojej žaloby. Ak sťažovateľ toto riziko podstúpil (uvedomujúc si oslabenie svojho práva), spravodlivo nesie zodpovednosť za zamietnutie návrhu v tejto časti. Nemožno pritom opomenúť, že sťažovateľ u žalovaného v 2. rade, hoci nie na ministerstve dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, ale na ministerstve spravodlivosti, žiadal o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody a o nevyhovení jeho žiadosti mal nespornú vedomosť. Sťažovateľ bol v konaní pred všeobecnými súdmi zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom), takže poučovacia povinnosť zo strany súdu nebola podľa § 5 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 zo zákona daná.

34. Podľa zásady „*vigilantibus iura scripta sunt*“ práva patria len bdelym (pozorným, ostražitým, opatrným, starostlivým), teda tým, ktorí sa aktívne zaujímajú o ochranu a výkon svojich práv a ktorí svoje procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu strácať svoje práva majetkové, osobné, satisfakčné a pod. To platí obdobne aj o využívaní zákonných procesných ustanovení vrátane využitia možnosti podania opravných prostriedkov (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Sžf 65/2011 z 19. júla 2012).

35. Námietky sťažovateľa nie sú spôsobilé spochybnit' ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

36. Napadnutý rozsudok krajského súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, vychádzajúcich a nadväzujúcich na prvoinštančné konanie, pričom ústavný súd nezistil, že by tieto závery krajského súdu boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené

a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (Civilného sporového poriadku a zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci), ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

37. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3 K námietke porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

38. Ako bolo uvedené, právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní. Samotná otázka posúdenia podmienok pre uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa (I. ÚS 18/2020).

39. Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené (m. m. I. ÚS 145/2010).

40. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti najvyššiemu súdu na jednej strane vytýka, že o jeho dovolaní rozhodol príliš formalisticky. Na druhej strane vôbec nespochybňuje zistenie najvyššieho súdu, že sťažovateľom nastolená právna otázka, či námietka premlčania vznesená odporkyňou v 2. rade nie je v rozpore v dobrými mravmi, nie je v danej veci relevantná, sťažovateľ ju v odvolacom konaní neuplatnil a rozhodnutie odvolacieho súdu od jej vyriešenia nezáviselo.

41. Ústavný súd považuje záver najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľa podľa § 447 písm. c) a f) CSP za ústavne konformný a udržateľný. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu, nemajúce oporu v zákone (t. j. v Civilnom sporovom poriadku).

42. Keďže z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu spochybňovali, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.4 K námietke porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 3 napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu

43. Podstata základného práva na náhradu škody podľa čl. 46 ods. 3 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa náhrady škody spôsobenej v dôsledku nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na náhradu škody vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy; m. m. II. ÚS 71/04, IV. ÚS 238/07, III. ÚS 322/08 a iné).

44. Inými slovami, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 ústavy

nie je absolútne, ale v záujme zaistenia právnej istoty podlieha (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy) zákonným obmedzeniam upravujúcim predpoklady na jeho uplatnenie (III. ÚS 155/2011).

45. Zmyslom a účelom zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je ustanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré bolo neskôr posúdené ako nezákonné. Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím základné podmienky vzniku nároku na náhradu škody ustanovuje § 6 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, a to tým, že ustanovuje ako predpoklad na náhradu škody (okrem iného) vydanie nezákonného rozhodnutia a ďalej jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom. Tieto podmienky sú splnené iba vtedy, ak je vydané rozhodnutie následne zrušené na to príslušným orgánom práve z dôvodu nezákonnosti. Z takéhoto zrušujúceho rozhodnutia potom musí byť dôvod zrušenia skoršieho rozhodnutia (jeho nezákonnosť) zrejmý (II. ÚS 25/2011). Pri nesprávnom úradnom postupe sa pri posudzovaní podmienok nároku na náhradu škody vychádza len z výsledkov vybavenia sťažnosti na prieťahy, žiadosti o prešetrenie vybavenia sťažnosti na prieťahy, z právoplatného rozhodnutia vydaného v disciplinárnom konaní, ktorým sa rozhodlo o tom, že sudca sa dopustil disciplinárneho previnenia, ktoré má za následok prieťahy v súdnom konaní, právoplatného rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorým sa rozhodlo, že bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov alebo z právoplatného rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti, ktorým ústavný súd konštatoval, že sa porušilo právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (§ 9 ods. 2 v spojení s § 14 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci).

46. Rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom patrí v zmysle doterajšej judikatúry ústavného súdu v zásade do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 71/04, IV. ÚS 170/2012, IV. ÚS 1/2012). Ústavný súd nie je orgánom konajúcim v mene štátu vo veci

náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.

47. Z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti ústavný súd odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde aj ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 3 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, keďže pri jej predbežnom prerokovaní nezistil žiadnu možnosť porušenia označených práv, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konania (m. m. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

48. S poukazom na v bode 45 citovaný § 9 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci ústavný súd v závere považuje za žiaduce dať do pozornosti sťažovateľa, že v jeho prípade bez ohľadu na premlčanie neexistuje rozhodnutie o porušení jeho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, keď jeho návrh na nečinnosť orgánu verejnej správy podľa § 250t Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 bol uznesením krajského súdu 1 S 468/2006 zo 4. júla 2008 zamietnutý a nový návrh sťažovateľ nepodal, rovnako ako nepodal ani žalobu proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 242 a nasl. Správneho súdneho poriadku.

49. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, pretože rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu